

Dialogmøte

Strengere modenhetskrav til forbrukstilknytninger ≥ 100 MW

Agenda

09:00 – 09:15	Velkommen – bakgrunn v/ Halvor - Statnett SF
09:15 – 09:45	Status Beste Praksis for nettilknytning v/Christine Kaaløy - Fornybar Norge
09:45 – 10:30	Gjennomgang av Statnetts foreslåtte innstramninger v/ Hans Olav Ween - Statnett SF
10:30 – 11:15	Diskusjon og innspill
11:15 – 11:30	Videre prosess v/ Hans Olav Ween - Statnett SF
11.45	Slutt – vel hjem

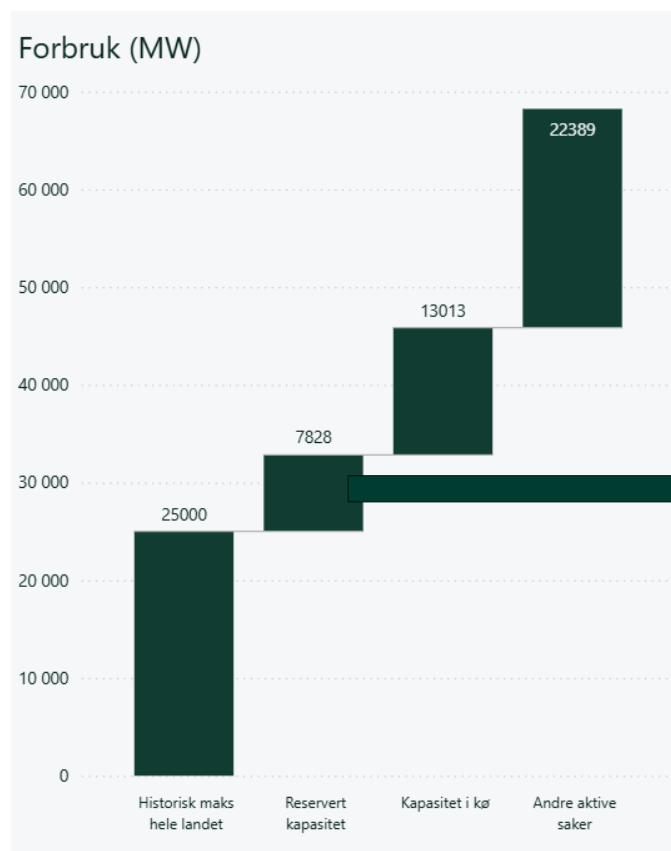
Bakgrunn

- Modenhetsvurderinger skal **legge til rette for en høy utnyttelse av eksisterende og planlagt nett.**
- Risiko i dagens krav for at prosjekter med **mindre sannsynlighet for realisering fortrenger** andre mer realiserbare prosjekter.
- Statnett ønsker å rette tilknytning, kapasitetsreservasjon og nettutvikling mot **kundeprosjekter med stor sannsynlighet for gjennomføring.**
- Modenhetskrav og kriterier har tre bruksområder
 1. **Kapasitetsallokering** (kølappen for kapasitetsvurdering og nettutvikling).
 2. **Kundeforutsigbarhet** ved reservasjon av kapasitet.
 3. **Vurdering av opprettholdelse** reservasjon og gitt kjøplass.
(årlig oppfølging og vurdering av fremdrift).
- Legge mer til rette for realistiske prosjekter – sile ut mindre realistiske
 - Strengere krav bidrar til dette.
 - Store prosjekter påvirker mer
- Balanse - for strenge krav kan bli et hinder for næringsutvikling.

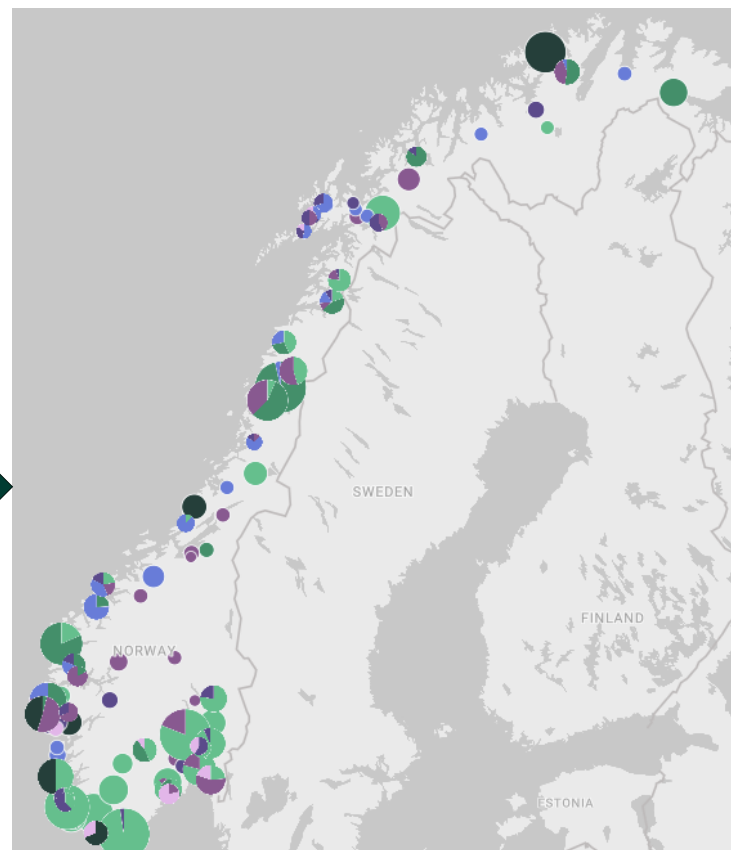

Enorm etterspørsel om kapasitet fra forbrukskunder til kraftsystemet

Summen av "alt" forbruk

Reservert fordelt i Norge

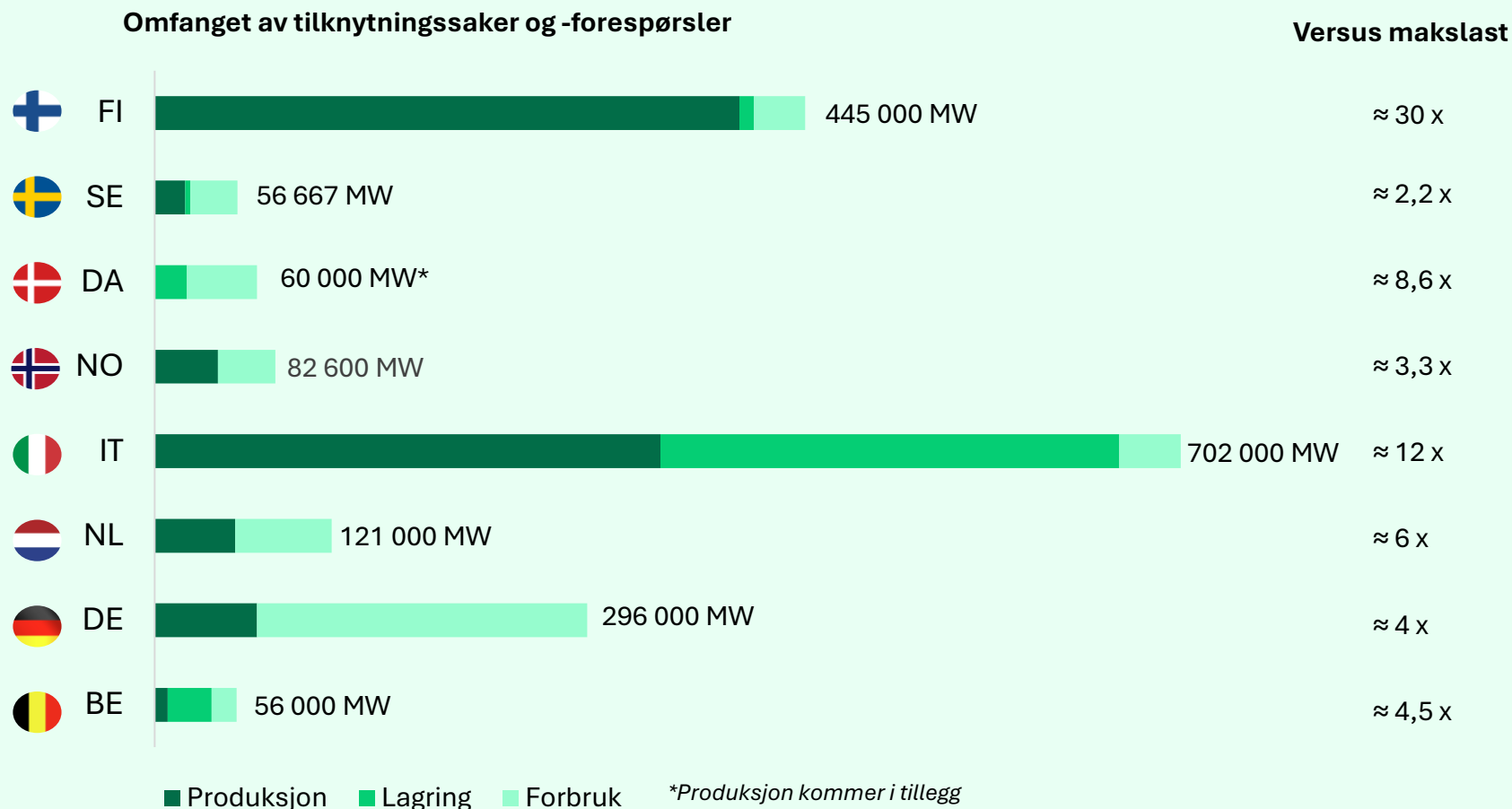

Statnett.no 5. mai 2026

● Datasenter ● Hydrogen/a... ● Annet forbr... ● Industri ● Transport ● Oppdretts... ● Petroleum ● Batteripro...

- Tilknytningsplikten ble innført i 2010.**
 Innebærer en plikt for konsesjonær til å gi nye kunder tilknytning og om nødvendig investere i nettanlegg. Den samme plikten gjelder ved forbruks- og produksjonsøkninger som medfører behov for investeringer i nettanlegg. Streng dispensasjonsadgang (særlig for forbruk) – som ikke er blitt prøvd.
- Siden 2010 har antall og volum (MW) av henvendelser økt dramatisk. Fra en situasjon der forespørsler i stor grad ble svart ut enkeltvis og fortløpende, **er nå kapasiteten i dagens transmisjonsnett og store deler av planlagt nett fullt ut reservert.**
- Myndighetene ønsker ikke å prioritere mellom ulike forbrukskunder. Praksis for tildeling av nettkapasitet skal **være objektiv og ikke-diskriminerende**, noe som innebærer at ellers like saker skal behandles likt. Det er kun lov å forskjellsbehandle kunder og kundegrupper basert på relevante forhold i strømmettet.

Enormt omfang av tilknytningssaker i Norden og Europa

Flere og flere erkjenner at dagens prosesser og regelverk ikke er tilstrekkelig til å kunne håndtere det store omfanget.

Etterspørselen synes "umettelig" og overstiger det TSOene realistisk sett kan realisere.

Regulatoriske rammebetingelser

- NEM-forskriften angir **minimumskrav** (fra 1.1.2025) – det **kan praktiseres strengere** krav
 - Det er nettselskapene som fastsetter krav og kriterier innenfor rammene av NEM forskriftens minstekrav.
 - Nettselskapene kan både ha strengere krav og flere kategorier med krav.
 - Kravene må være nøytrale og ikke-diskriminerende.
 - En god rettesnor er at kriteriene må være saklige og ikke uforholdsmessig tyngende.
 - Kriteriene må ha en saklig sammenheng med gjennomføringsevnen til kunden.
 - Kravene må stå i rimelig forhold til det vi ønsker å oppnå.
 - Kun ett nivå for modenhet gjeldende for reservasjon og plassering i kapasitetskø.
- Nødvendig å **skille** mellom hva som er **kriterier** og hva som er **dokumentasjonskrav.**
 - Kriterier og dokumentasjonskrav må kunne kvantifiseres og følges opp.
- Alt må ikke være likt, men **harmonisering er ønskelig.**
 - Nettselskapene kan sette flere krav så lenge det er nettmessig begrunnet, nøytralt og ikke-diskriminerende.
 - **Nettselskapene kan også sette strengere krav og ha strengere oppfølging av prosjekter med store volumer.**
 - Det er viktig å ivareta og styrke bransjesamarbeidet innenfor Fornybar Norges "Best Praksis" gruppe. Ny omforent veiledning nylig lagt ut (juni 2025), se notatsider og ([Fornybar Norges veiledning](#)).
- Det er et uttrykt myndighetsønske om å legge til rette for det grønne skiftet, samt økt samarbeid og harmonisering av regelverk på tvers av nettnivå og nettselskap.
 - Dagens modenhetskrav og –kriterier har ingen koblinger til politiske føringer om det grønne skiftet eller samfunnsmessig nytte.

Hvorfor jobber Statnett og nettbransjen med strengere modenhetskrav?

Strengere krav gir markedsadgang til prosjekter med realiseringsevne og høyere utnyttelse av kraftsystemet

Vi skal reservere kapasitet til kunder som er tilstrekkelig modne

Statnett er ansvarlig for modenhetsvurderingen av prosjekter ≥ 100 MW

Mange store prosjekter har hatt store forsinkelser

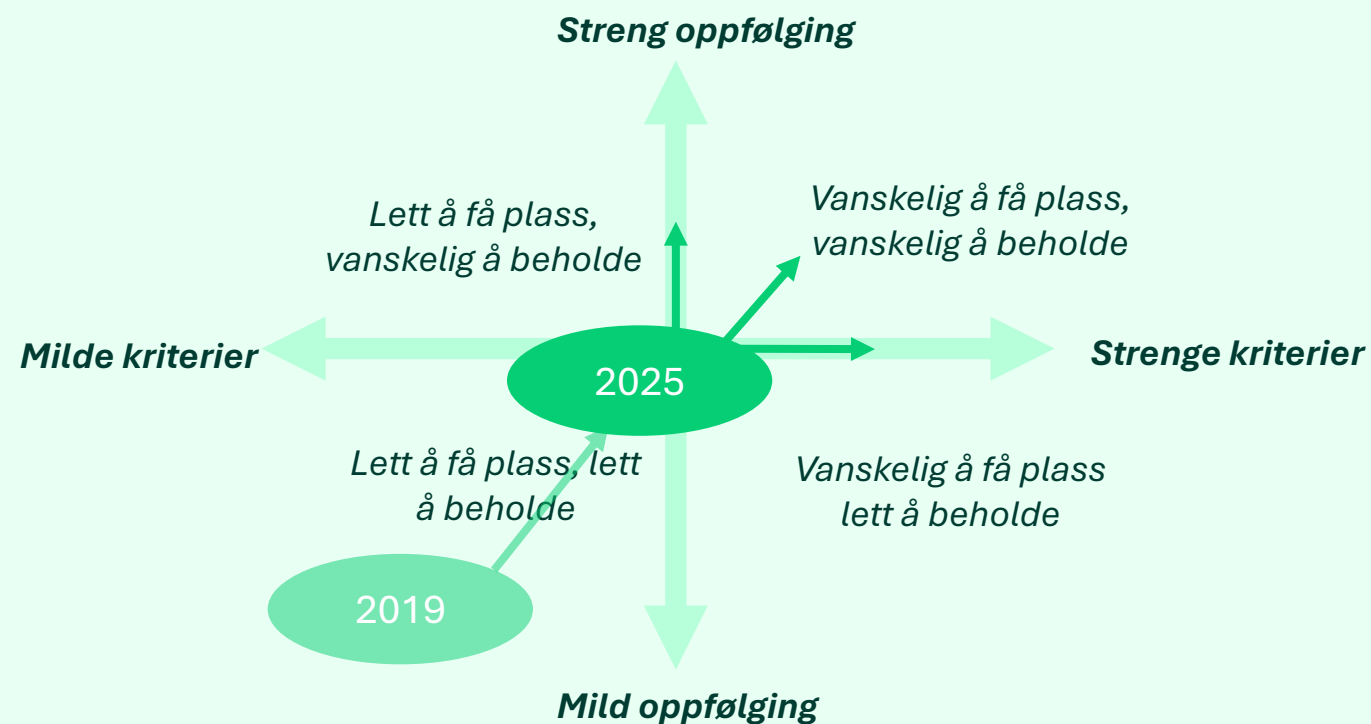

Store prosjekter blokkerer for mange mindre prosjekter

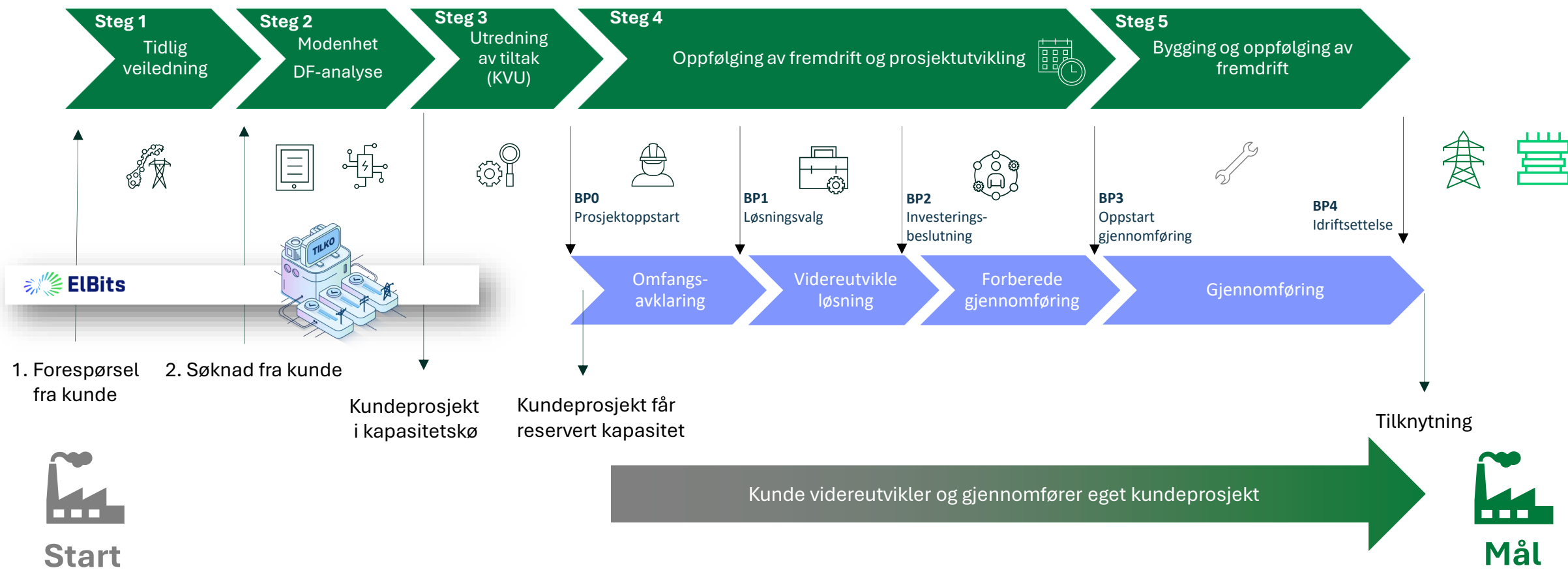
I sum gir dette lavere utnyttelse av kraftsystemet

Vi har gradvis stilt strengere krav

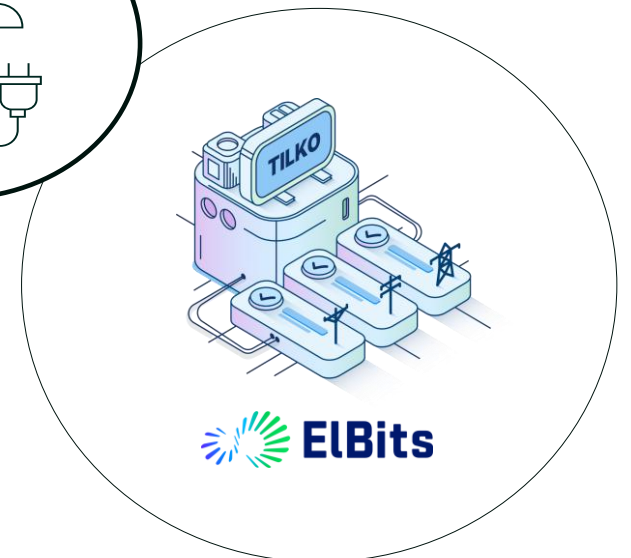
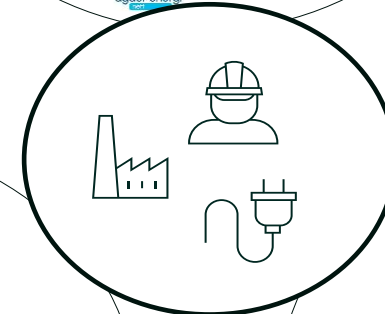
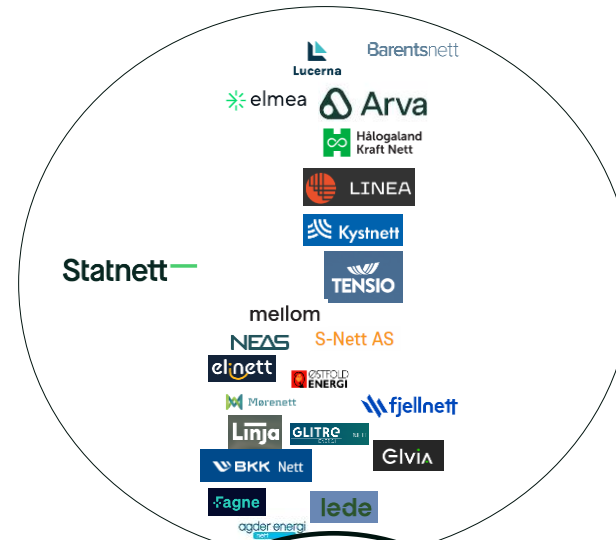
Norges tilknytningsprosess

- et standardisert og effektivt løp for markedsadgang til modne kundeprosjekter

Et bransjesamarbeid for effektiv og god kundeservice

Med oppdatert veileder går Statnett over til beste praksis for saker under 100 MW

Beste Praksis for Nettilknytning

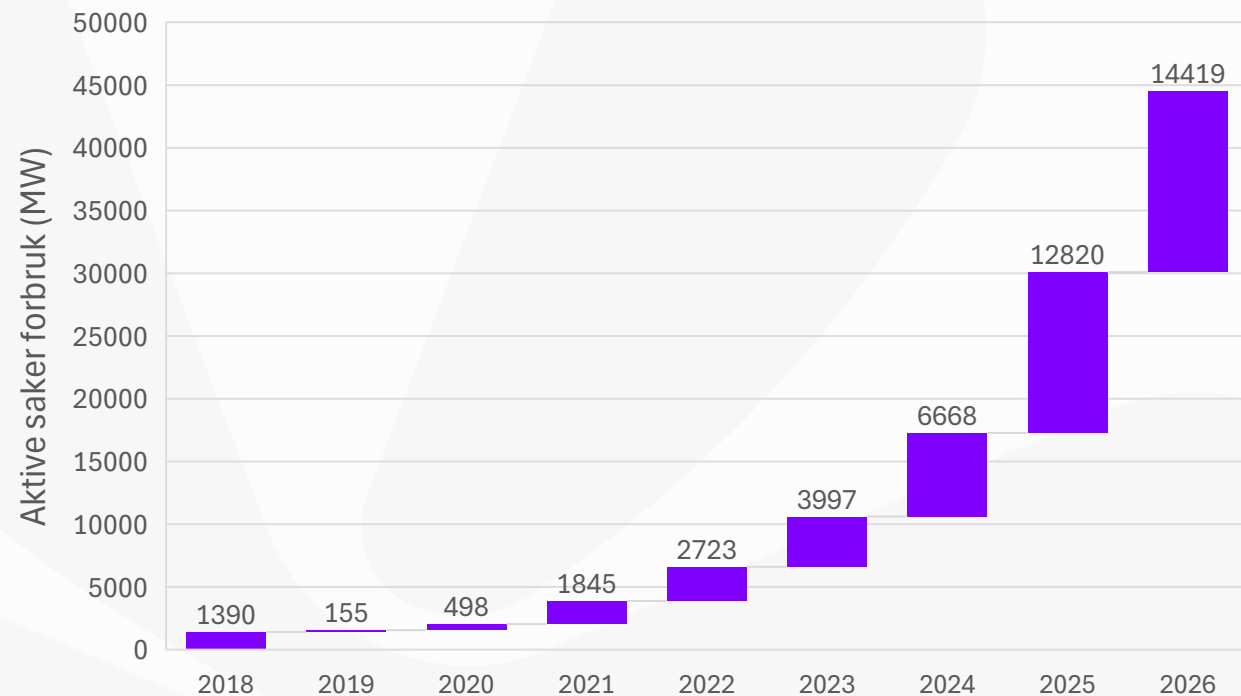
v/ Christine Kaaløy – Fornybar Norge

Beste praksis for nettilknytning

Krav til hvordan modenhetskriteriene skal oppfylles

Harmonisering på tvers av bransjen

Bransjenorm for nettilknytning

Beste praksis for nettilknytning

Modenhetskriterier forskriftsfestet
Beste praksis oppdatert

Forslag til justering av Beste praksis

- Endringer basert på erfaring fra nettselskaper og innspill fra aktører.
- Beste praksis treffer dårlig for produksjon – behov for en bedre samordning med konsesjonsprosessene for produksjon.
 - Oppdatert Beste praksis vil kun gjelde forbruk
 - Ny Beste praksis for produksjon er så vidt påbegynt – inntil videre vil dagens praksis gjelde for produksjon.

Modenhetskriteriene

- NEM § 3-4 - syv kriterier

- a) Prosjektbeskrivelse
- b) Reelt kapasitetsbehov
- c) Tidspunkt for bruk av kapasiteten
- d) Forpliktende fremdriftsplan
- e) Status på relevante tillatelser og avtaler
- f) Lokalisering
- g) Finansieringsplan

- Beste praksis – fem kriterier

- Prosjektbeskrivelse
- Reelt kapasitetsbehov
- Lokalisering og status på relevante tillatelser og avtaler
- Finansieringsplan
- Forpliktende fremdriftsplan

Minimumskrav – oppdatert versjon

1. Prosjektbeskrivelse: prosjektet skal være beskrevet, inkludert hva kapasiteten skal brukes til.
2. Situasjonsplan: det skal være utarbeidet og oversendt situasjonsplan av anlegg som skal etableres.
3. Skissemessige tegninger av kundens egne nettanlegg der dette er aktuelt

Endringer fra gammel til ny versjon

NYTT

Situasjonsplanen skal knytte anlegg til effektbehov og kobling med effektbudsjettet

FJERNET

Krav om konseptfase/BP2-beslutning er tatt bort.

Minimumskrav

1. Oversikt over eksisterende kapasitetsrettigheter: aktøren skal ha oversikt over eventuelle eksisterende avtaler og begrunne nytt totalt kapasitetsbehov
2. Effektbudsjett: prosesser og komponenter som trekker strøm beskrives i effektbudsjett, i samsvar med situasjonsplan. Kapasitetsbehovet skal være spesifikt for prosjektet.
3. Effektprofil og maksimalt effektbehov: beskrivelse av forventet maks effektbehov samt grafisk fremstilling av variasjoner (sesong-, uke- og døgnvariasjoner)
4. Opptrappingsplan: ved trinnvis utvikling skal tidspunkt for ferdigstillelse av hvert byggetrinn fremgå tydelig
5. Under 5 MW: skriftlig beskrivelse av variasjon er tilstrekkelig – ikke krav om grafiske effektprofiler

Endringer fra gammel til ny versjon

NYTT

Effektbudsjettet skal eksplisitt samsvare med situasjonsplan

Minimumskrav

1. Oversikt over relevante avtaler og alle nødvendige tillatelser, både offentlig- og privatrettslige, samt status på disse
2. Forpliktende og eksklusiv tilgang til nødvendig areal: signert avtale (minimum opsjonsavtale) med grunneier/rettighetshaver eller eierskap/rettighet til arealet – ELLER dokumentasjon på at ekspropriasjon er aktuelt og sannsynlig
3. Arealet er regulert til riktig arealformål. Ved behov for omregulering/dispensasjon: minimum avholdt oppstartsmøte med kommunen, med referat som dokumenterer at planlegging kan startes

Endringer fra gammel til ny versjon

NYTT

Ekspropriasjon er nå eksplisitt nevnt som eget alternativ til grunneieravtale i minimumskravet

SKJERPET

Omregulering: krav om gjennomført oppstartsmøte med referat – ikke bare «påbegynt og nærstående»

Minimumskrav

1. Anslag over kapitalbehov for alle faser av prosjektet, fra planlegging til fullfinansiering
2. Plan og status for hvordan nødvendig finansiering skal sikres for hele prosjektet, inkludert milepæler for når finansiering skal sikres
3. Avhengighet mellom finansiering og planlagt fremdrift: beskrivelse av avhengighet av ekstern finansiering og vurdering av risiko ved uteblitt eller forsinket finansiering
4. Finansiering frem til investeringsbeslutning, eventuelt frem til prosjektets neste finansielle beslutningspunkt, skal være sikret. Aktøren må legge ved dokumentasjon på at finansiering av inneværende fase er på plass.

Endringer fra gammel til ny versjon

PRESISERT

Plan for finansiering: nå med eksplisitt krav om milepæler for når finansiering skal sikres

SKJERPET

«Rimelig sikret» er erstattet med krav om sikret finansiering frem til investeringsbeslutning, eventuelt frem til neste finansielle beslutningspunkt.

Minimumskrav

1. Fremdriftsplan med kvartalsoppløsning
2. Prosjektets egne beslutningspunkter frem til idriftsettelse: minimum konseptvalg, investeringsbeslutning, byggestart, ferdigstilling og realistisk tilknytningsdato (maks 10 år fra modenhetsdato)
3. Milepæler iht. modenhetskriterium 2 (reelt effektbehov)
4. Milepæler iht. modenhetskriterium 3 (relevante tillatelser og nødvendige avtaler)
5. Milepæler iht. modenhetskriterium 4 (finansieringsplan)

Endringer fra gammel til ny versjon

OM- STRUKTURERT

Minimumslisten er reorganisert rundt kriteriereferanser (2–4) fremfor enkeltelementer

PRESISERT

Prosjektets beslutningspunkter: konkrete eksempler er nå listet (konseptvalg, investeringsbeslutning, byggestart, ferdigstilling, tilknytningsdato)

Frist for innspill: 29. mai

- <https://www.fornybarnorge.no/nyheter/2026/onsker-innspill-pa-revidert-beste-praksis-for-nettilknytning/>
- Kontakt: christine.kaaloy@fornybarnorge.no

Forslag til strengere krav for forbrukstilknytninger ≥ 100 MW

V/ Hans Olav Ween - Statnett SF

Statnetts innstrammingsforslag

Beskrivelse av Statnetts forslag til strengere modenhetskrav er sendt ut og delt på våre hjemmesider, [Strengere modenhetskrav](#)

Innholdet i forslaget er strukturert på følgende måte:

- Beskrivelse av dagens Beste Praksis for modenhetsvurderinger, [Modenhetsvurdering](#).
- Planlagte innstramminger for forbrukstilknytninger ≥ 100 MW.
- Begrunnelse for innstramningen.
- Veiledning til kravet.
- Overgangsregler for prosjekter som allerede har blitt vurdert som modne etter dagens krav.

 Vesentlige innstramminger	
Kriterium	Kort beskrivelse
Status på relevante tillatelser, avtaler og lokalisering	Nødvendige areal- og reguleringsplaner må være på plass (regulert til formålet) for at prosjektet skal anses som modent. Dette er den mest omfattende endringen.
Forpliktende fremdriftsplan	Maksimalt tidsspenn for idriftsettelse reduseres fra 10 til 6 år fra modenhetsdato. Unntak kun i særskilte, dokumenterte tilfeller (nettavhengighet eller innovasjon/pilot).
Oppfølging modenhet	Klare terskler for hva som regnes som vesentlige avvik: >1 år forsinkelse ved forhold kunden er direkte ansvarlig for, >2 år ved indirekte ansvar.
 Mindre innstramminger/presiseringer	
Kriterium	Kort beskrivelse
Prosjektbeskrivelse	Krav om detaljerte, fagmessige tegninger (plantegninger, situasjonsplan, bygninger, veier og nettanlegg) i korrekt målestokk og format. Prosjektet må være vesentlig mer konkretisert enn tidligere.
Reelt kapasitetsbehov	Effektbudsjett må vise sammenheng mellom delkomponenter/moduler og samlet effektbehov.
Finansieringsplan	Søker må dokumentere faktisk kapitaltilgang (styrevedtak, lånebevis e.l.), ikke bare intensjoner, og synliggjøre avhengighet av eventuell offentlig støtte.

Prosjektbeskrivelse

- Tydeligere krav til tegninger av alle nødvendige bygninger, anlegg, veier og nettanlegg, samt plantegninger som viser anleggenes tiltenkte plassering i terrenget.
- Krav til situasjonsplan der alle nødvendige anlegg (prosessanlegg, strømforsyning, veier, lager etc.) er inntegnet.
- Tegningene skal være fagmessig utført i korrekt målestokk (f.eks. 1:100 for plantegning/fasade, 1:500 for situasjonsplan), være målsatte, tydelig vise endringer med tykkere streker eller farger, ha et utfylt tittelfelt med relevant informasjon, og leveres i egnet format som A4 eller A3, ofte som egne PDF-filer ved digital innsending.
- Dersom det er behov for egne nettanlegg på aktørens side, skal situasjonsplanen vise hvor det er avsatt areal til egne nettanlegg og anleggene tegnes inn i situasjonsplanen.

Reelt kapasitetsbehov

- Prosessene og komponentene i anlegget, herunder moduler i modulbaserte anlegg, som skal trekke strøm skal beskrives i et effektbudsjett. Kapasitetsbehovet skal beskrives slik at det er spesifikt for prosjektet.
- Vise hvilke ulike deler i anlegget som krever strøm, hvor mye, og hvordan dette aggregerer seg opp til det totale behovet som er omsøkt.
- Anlegg som består av flere ulike moduler/trinn, skal beskrives for hver modul/trinn for å vise hvordan summen av moduler/trinn og felles anlegg resulterer i den bestilte totalkapasiteten.
- Det skal være mulig å forstå oppbyggingen av anlegget og se at det omsøkte volumet er et reelt behov.

Status relevante tillatelser, avtaler og lokalisering

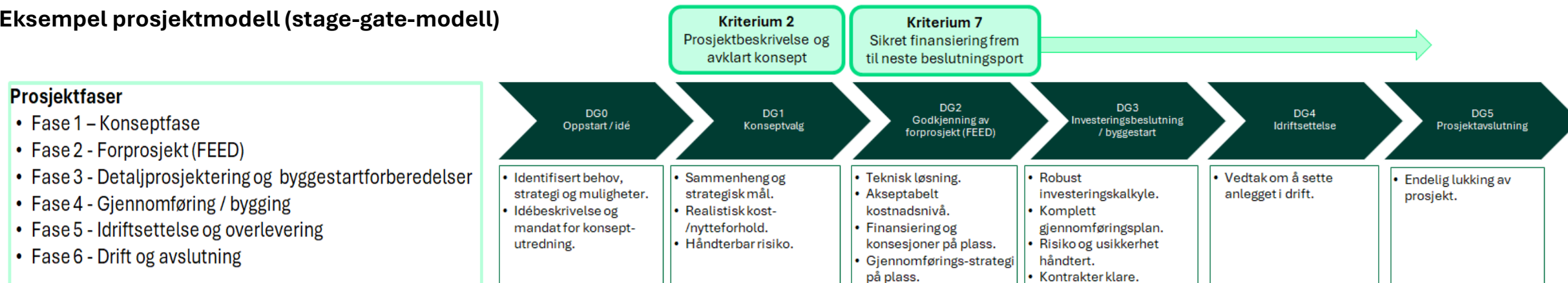
- Det skal dokumenteres at rettigheter til nødvendig areal er tilstrekkelig sikret gjennom
 - Inngått kjøps- eller leieavtale, eller
 - Inngått opsjonsavtale for kjøp eller leie, eller
 - Ekspropriasjonstillatelse for relevante arealer.
- Dokumentasjonskrav for opsjonsavtaler
 - Opsjonshaver har rett til å kjøpe/leie uten ytterligere forhandlinger.
 - Nødvendig areal er klart definert.
 - Pris er ferdig forhandlet.
 - Opsjonsfristen har ikke løpt ut.
 - Opsjongiver er eier av grunnen.
 - Opsjonshaver er kunden.
- **Det skal dokumenteres at riktig arealformål for prosjektet er regulert i kommuneplanens arealdel.**
- Milepæler knyttet til ytterligere myndighetsprosesser skal dokumenteres særskilt, herunder nødvendige konsesjoner for elektriske anlegg (NVE/ED), tillatelser fra DSB, eller utslippstillatelser fra Forurensningstilsynet. Dersom ytterligere myndighetstillatelser er nødvendig, skal dette beskrives.
- Kunden skal dokumentere deres kontakt med relevante myndigheter med avklaring av forventet tidspunkt for når nødvendige myndighetstillatelser kan forventes å være på plass.

Finansieringsplan

- **Kvalifisert anslag** av kapitalbehov for alle faser av prosjektet, fra planlegging til idriftsettelse.
- Fremleggelse av finansieringsplan og statusbeskrivelse, med milepæler i henhold til kravene gitt for fremdriftsplanen, for **hvordan nødvendig finansiering er planlagt sikret** for hele prosjektet.
- Beskrivelse av prosjektets avhengighet av ekstern finansiering (eksempelvis støtteordninger, salg eller investeringer), samt en risikovurdering av uteblitt eller forsinket finansiering.
- Det skal i tillegg til dokumentasjon av at **konseptvalg er tatt**, dokumenteres at **kapitalbehovet er sikret frem til neste beslutningsport** i fremdriftsplanen. Søker skal i rimelig tid før endelig investeringsbeslutning ha dokumentert at kapitalbehovet for hele prosjektet vil sikres frem til effektuttaket starter.

Eksempel prosjektmodell (stage-gate-modell)

Forpliktende fremdriftsplan

Fremdriftsplan med minimum årlige milepæler med kvartalsoppløsning for minimum følgende punkter:

- Prosjektets egne beslutningspunkter.
- Byggestart (fordelt etter eventuelle byggetrinn).
- Ulike tillatelser, avtaler og reguleringsbeslutninger.
- Finansiering, herunder finansiering for hver fase og beslutningsport i prosjektet.
- Eventuelle byggetrinn og idriftsettelsestidspunkt (fra første spenningssetting til fullt effektuttak).
- Ferdigstilling av prosjekt.
 - Realistisk tilknytningsdato for realisering av prosjekt.
 - **Maksimalt 6 år fra modenhetsdato.**
 - For prosjekter med ledetider over 6 år, men begrenset oppad til 10 år, må søker dokumentere behovet særskilt.

Tilknytningsdato maksimalt 6 år fra modenhetsdato

- Unntak dersom gode grunner taler for dette.
- Kunden har dokumentert behovet grundig.
- Åpner for unntak i hovedsakelig to kategorier:
 - a) Tilknytningen er avhengig av nettførsterkninger, som vil ta så lang tid at det ikke er mulig å tilknytte prosjektet innen 6 år.
 - Forutsatt at Statnett har fattet minst BP0 for nødvendige forsterkningstiltak, vil kapasitet kunne reserveres i planlagt nett.
 - Opprettholdelse av plass i kapasitetskø eller reservasjon baseres på fremdrift i milepæler kunden selv har ansvaret for eller rår over.
 - Milepæler som ikke kan innfris pga. utsettelse eller forsinkelser i aktiviteter nettselskap har ansvaret for, medfører ikke kansellering.
 - b) Prosjektet er et innovasjonsprosjekt som krever konsept- og teknologiutvikling, pilotering, testing, demonstrasjonsutprøving før eventuell fullskalautvikling. Eksempler på dette er CO2 håndteringsprosjekter i kraftkrevende industri (sement-, gjødsel-, og metallindustrien).

Oppfølging av modenhet – reservasjon og kapasitetskø

- I henhold til NEM-forskriften § 3-4 6.ledd 2. avsnitt, er Nettselskapene forpliktet til å trekke tilbake kapasitet ved vesentlige endringer eller avvik.

*Ved vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelse av modenhetskriteriene på grunn av forhold som aktøren direkte eller indirekte er ansvarlig for eller må bære risikoen for, **skal reservert kapasitet eller plass i kapasitetskøen trekkes tilbake.** Beslutningen kan gjelde hele eller deler av kapasiteten, og skal forhåndsvarsles.*

- Myndighetene har ikke definert hva en vesentlig endring eller avvik er – overlatt til nettselskapene å gi innhold.
- Med vesentlige endringer eller avvik legger Statnett følgende til grunn:
 - Prosjekt- og milepælsendringer kunden er direkte ansvarlig for (eks. endringer av prosjektkonsept, milepæler for finansiering, inngåelse av privatrettslige avtaler), regnes forsinkelser med mer enn **1 år** som en vesentlig endring eller avvik.
 - Milepælsendringer kunden er indirekte ansvarlig for eller må bære risikoen for (eks. nødvendige elektriske konsesjoner, DSB tillatelser, utslippstillatelser, klageprosesser), regnes forsinkelser med mer enn **2 år** som en vesentlig endring eller avvik.

Overgangsregler - 1

For prosjekter som allerede er vurdert som modne etter gjeldende regelverk (reservert kapasitet eller prosjekter i kapasitetskø) legger Statnett til grunn overgangsregler for følgende områder:

- **Prosjektbeskrivelse**

- Der dette ikke er på plass skal prosjekter med reservert kapasitet eller som står i kapasitetskø melde dette inn innen 6 måneder etter at de nye kravene har trådt i kraft.

- **Status på relevante tillatelser, avtaler og lokalisering – krav om at arealet er regulert til formålet**

- Reservasjoner

- Fastlagte milepæler følges strengt opp. Forsinkelser av opprinnelig planlagt idriftsettelse av anlegget da prosjektet først ble vurdert som modent utover 2 år mister, som hovedregel, sin reservasjon. Varsel om kanselering.

- Prosjekter i kapasitetskø

- Arealet må være regulert til formålet senest innen 2 år etter implementering av strengere modenhetskrav, med mindre tungtveiende grunner skulle tilsi noe annet.

Overgangsregler - 2

- **Finansieringsplan**

- Kravet om at det skal foreligge dokumentasjon på at kapitalbehovet for hele prosjektet frem til effektuttaket starter er sikret i rimelig tid før FID, kreves ved oppdatert årlig modenhetsvurdering av prosjekter som har fått reservert kapasitet, eller står i kapasitetskø.

- **Tilknytningsdato maksimalt 6 år fra modenhetsdato**

- Ingen overgangsregel - gjelder kun for prosjekter med nye reservasjoner og plassering av prosjekter i kapasitetskø etter implementering av strengere modenhetskrav.

Diskusjon og innspill

Veien videre

- Underlag sendt ut til bransjeorganisasjonene 24.04.2026 og publisert på Statnetts hjemmesider 30.04.2026.
- Dialogmøte 07.05.2026
- **Frist for skriftlige innspill 29.05.2026.**
- Vurdering av innspill og samkjøring/integrasjon med Fornybar Norges Best Praksisgruppe i løpet av juni.
- Planlagt implementering 30.06.2026.